

Psalm 8

“Ik zoek een mens”, zei ooit Diogenes, van beroep filosoof. Het was in de 5^e eeuw voor Christus in Athene. Volgens de legende sliep Diogenes in een soort regenton en waren zijn enige bezittingen een mantel en een kom om uit te eten en een nap om uit te drinken. Op klaarlichte dag liep hij met een lantaarntje over de markt, op zoek naar een mens. Of hij die ooit heeft gevonden, vertelt de anekdote niet. En wat hij precies zocht, is ook niet duidelijk.

Wanneer vind je een mens? Wie is de mens?

Op die vraag zijn vele antwoorden te geven. Om een paar te citeren die ik de afgelopen dagen tegenkwam: een mens is een skelet met 206 botten (*ANWB kampioen*). Of in een discussie op *twitter* over de wet op de orgaandonatie: “blijkbaar is een mens een zak organen.” “Wij zijn ons brein”, is een andere formulering die we wellicht vandaag nog zullen horen. Een ‘scheepsel van God’, is weer een heel ander antwoord. Die klinkt vertrouwd, denk ik, zoals we hier bij elkaar zijn.

Hoe kijken we naar en denken we over ons mens-zijn? Dat zal vandaag in beeld komen op dit jaarcongres van Reliëf over technologie en zorg. Doet het er nog toe dat we mens-zijn in een tijd dat we vrijwel elk onderdeel kunnen vervangen, van heup tot hartklep, van voet tot nieuw hoofd? Hebben robots niet de toekomst?

In deze viering lezen we Psalm 8. Daarin horen we de uitspraak: *“Wat is dan de sterveling dat u aan hem denkt, het mensenkind dat u naar hem omziet?”*

Een uitspraak die verwijst naar het sterflijke, nietige en kleine van ons mensen, vanuit zo’n ervaring die u vast wel kent. Laat ik als voorbeeld noemen hoe ik vorige week nog in Frankrijk middenin de nacht op het balkon stond van een appartement middenin de bergen. Volle maan. Heldere sterrenhemel. Alles donker om je heen. Alleen die sterren en de maan boven me. Ik voelde me heel klein en nietig. Een stofje in het onmetelijke heelal, waarvan de aarde nog maar een heel klein onderdeelje is van vele melkwegstelsels. Wat stel je helemaal voor in zo’n wereld? Wat is dan het mensenkind?

Met de psalmist kan ik me verwonderen. Wie zijn we, kijkend naar maan en sterren, vele lichtjaren van ons vandaan? Nietig en klein.

Maar de psalmist merkt op: die hemel, die prachtige sterren en maan, het is het werk van Gods vingers. Niet meer en niet minder. Voor ons onvoorstelbaar groot. Vanuit Gods perspectief het werk van zijn vingers. God is blijkbaar groter dan ooit te bevatten.

Maar in één adem door klinkt een heel andere typering van de mens. De mens is bijna god gemaakt en gekroond met glans en glorie. Aan de mens is Gods werk toevertrouwd en onder zijn voeten gelegd: schapen, geiten, al het vee, de dieren van het veld, de vogels en vissen van de zee.

Dat klinkt opeens toch anders. De mens als bijna-God.

Dat gevoel kunnen we ook krijgen als we vandaag we in beeld brengen hoe de technische mogelijkheden enorm zijn toegenomen. We weten en kunnen steeds meer. De werken van de mensen zijn groots en duizelingwekkend. U zult dat gevoel wellicht vandaag bij u zelf tegenkomen. Voor mij in elk geval soms te groot om nog te bevatten. Wat kunnen we dankbaar zijn voor wat er allemaal tot stand is gebracht: ziekten waar mensen vroeger aan overleden, kunnen nu door onderzoek en nieuwe technieken worden voorkomen. Door transplantaties kunnen we mensen als het ware hun leven teruggeven. Het beeld komt boven dat vandaag de dag de artsen lijken te waken over ons leven en de dood. De mens als bijna God, die zeggenschap heeft over de grenzen van het leven, al van vóór de geboorte tot voorbij de dood.

Hoezo de mens als klein stofje in het grote heelal? De mens anno 2018 zet de dingen naar zijn hand!
De mens als bijna-god!

De psalm begint en eindigt met de uitroep: “*Heer, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde.*” Dat is de omlijsting, het perspectief waarin alles staat. Zowel de verwondering voor de kleinheid, nietigheid en kwetsbaarheid van de mens als zijn grootheid staat in dat licht: God, die grote God, groter dan we ooit kunnen bevatten, ziet om naar het kleine, sterflijke mensenkind.

Direct aan het begin van de psalm klinkt een opvallende uitspraak: “de stemmen van kinderen en zuigelingen” maken de macht van God duidelijk. Zij die nog zo hulpeloos zijn, die alleen geluid kunnen maken, zingen als het ware een loflied op de macht van God.

‘Ik zoek een mens’.

Dat zijn wezens die openstaan voor het leven. Die zich kunnen verwonderen. Die willen ontdekken en ontdekkingen doen. Tegelijk óók mensen die o zo kwetsbaar en hulpeloos zijn. Die tegen grenzen oplopen. Afhankelijk zijn.

Het geheim van ons leven en mens-zijn is dat we zijn ontvangen door die God. Niet te vatten. En de vraag aan ons is of we ervoor kunnen openstaan en verwonderen dat van die God het leven komt. En dat die God omziet naar mensen.

In de Hebreeënbrief in het Nieuwe Testament (Hebr. 2) wordt deze psalm geciteerd en wordt de verbinding gelegd met Jezus van Nazareth. De mens die met glorie gekroond is, die als God was. En wat is dan de kern van het mens-zijn?

Wie naar Jezus kijkt ontdekt dat het uiteindelijk niet gaat om kennis, kunde of grootse prestaties. We zijn geen *human doings*, maar *human beings*. Het gaat om wie we zijn. De Hebreeënbrief benadrukt dat Jezus ook een klein kind was, kwetsbaar en broos, en als mens zijn weg ging. Maar als beeld van God verspreidde Hij liefde, vrede, vergeving, zorgzaamheid, barmhartigheid.

In Hebreeën staat dat Jezus niet alleen wilde blijven, maar ons tot zonen en dochters wil maken, zodat we voortzetten wat in Hem is begonnen. Mens zijn met mensen. In verwondering over het leven, met liefde, trouw en ontferming. We zetten de kwaliteiten van ons hart in. Door ons verstand te gebruiken en ontdekkingen te doen en geweldige dingen tot stand te brengen én door oog te hebben en te houden voor het kleine en kwetsbare. Over beide kunnen we ons verwonderen.

Is dat niet wat ons drijft als mensen in de zorg? Daarbij kunnen technologie en zorg hand in hand gaan. Ik zie het beeld voor me - dat voorop de nieuwste *Zin in Zorg* staat - van die mevrouw met dementie die een Paro streelt, een robotzeehond met haar mooie witte vacht en die grote zwarte ogen. Die mevrouw kan haar liefde tonen door Paro te strelen. En er is oog voor wat zij nodig heeft, zowel voor haar kwetsbaarheid als ook voor haar behoefte om liefde te kunnen geven. En onze techniek maakt dit mede mogelijk.

Laten we zo op zoek gaan naar mensen die leven voor Gods aangezicht. Open naar de wereld, vol verwondering én zorgzaam voor elkaar.

Zo loven we God en wordt diens macht zichtbaar op heel deze aarde.

Amen

Wout Huizing - Reliëf